

Neumann, a Fränkischer Tagespost főszerkesztőjét, továbbá Diemann tartományi képviselőt és München egykori rendőrfőnökét, Staimert Staimernek az a büne, hogy 1919-ben Kurt Eisner miniszterelnöksége idejében tagja volt a szociáldemokrata pártnak.

Dachau koncentrációs táborában gyilkoltak először. Az első áldozatok voltak: Artur Kahn müncheni kereskedelmi utazó, fivére, Ervien Kahn müncheni kereskedő, Goldmann müncheni tisztviselő és dr. Alfred Benarło ismert ügyvéd. Mind a négyen zsidók, akik semmiféle politikai mozgalomban részt nem vettek, mégis áldozatul estek a beszállások. Amikor ennek a borzalmas terrorcselekedetnek a híre kijutott a külföldre, Hitlerék siettek rádióban közölni, hogy a négy internáltat menekülés közben lötték agyon. Hogy mennyire hazug volt ez a cáfolat, arra nézve legeklátásabb bizonyíték az, hogy mind a négy áldozat homloküvést kapott.

Ugyancsak müncheni terroristák fogták el Hunglinder rendőrfőtisztet, aki 1923-ig Hitler párti volt, később azonban átment a bajor néppártéhoz. Hunglinder Hitler uralomra jutása előtt élesen bánt hivatali működése közben is kommunistákkal és náciakkal. Ez volt a büne. Kegyetlenül megverték és minthogy töle is félniök kellett, egyszerűen agyonütötték, a jegyzőkönyvbe pedig öngyilkosságot tüntettek fel. Ugyanazokban a napokban meggyilkolták Dachauban Michael Siegmann és Sebastian Neizer náci-katonákat, akik nyíltan meg merték mondani, hogy fűtülnek Hitlerre.

Valamivel később meggyilkolták Johann Wiesmann 22 éves fiatalembert és Karl Lehburger müncheni nyomdászát, a kommunista párt egyik tagját, Anton Hausladen tisztviselőt és Franz Dressel képviselőt, akire ráfogták, hogy öngyilkos lett. Állítólag ebben a gyűjtőábrában tartják, ha ugyan közben agyon nem ütötték, Max Holly kommunistát, aki kimenekült Bajorországból és Salzburgban élt egy barátjánál. Néhány héttel ezelőtt egy rendőri razzián elfogták és kampószerűen rendőrtisztek kitétték a határra. Egy Josef Götz nevű közismert kommunistát agyonütöttek. Hasonló sorsra jutott dr. Alfred Strauss harminc éves zsidó ügyvéd is, akit újabb szokás szerint lepecsételt koporsóban adtak át hozzátartozóinak, akiket agyonveréssel fenyegettek meg, ha az esetet nyilvánosságra hozták.

Bestiális módon gyilkolták meg a 22 éves Wilhelm Aront, egy bembergi törvényszéki bíró fiát. Dachauból szülővárosába küldték a lepecsételt koporsót, a rabbi megindító bucsubeszédet mondott. A Bemberger Volksblatt néhány mondatot közölt a beszédből, mire azonnal bejelentették a lap megjelenését.

MUSSOLINI VALLOMASAI. Emil Ludwig, a világhírű író, a nagy emberek életének és belső világának élessze mű kutatója világhírű könyvét a mai Európa kétségtelenül legizgatóbb, legszínesebb politikai egyéniségéről — Mussoliniról írta. A könyv kapható az Új Kelet könyvostályában. Ára csak 57 lej.

Ha
butorait
időnk vásárolja
3 előnye van

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izléses lesz!
3. Kézpénzért nagyon olcsón és hitelbe is kedvező feltételek mellett vásárolható!

Székegy és Réll
butorgyár R. T.
Targu-Mures, Bucuresti,
Brasov.

„Szezőnelejei” cipő a kolozsvári strandról

Tribün a bazin körül, tervasz a kioszk tetején, elsőrangú zene, de tavalyi homok fogadja a strandolókat

Cluj-Kolozsvár, július 22. (Az Új Kelet tud.) Kissé későn ugyan, de mint-hogy közmondás szerint, mindig jobb későn, mint soha, jó hangulatban megkezdődött az élet a kolozsvári strandon. Mások a szezőnelejei munkálatait már befejezte a város, mire a közönség megjelent a napsütötte homokon. Medardus negyven napja alatt az idén nagyon keveset lehetett dolgozni, így most a közönség végignézheti, hogyan esziosítják és teszik praktikussá Kolozsvár egyetlen fürdőhelyét. Kellemes tervasz a kioszk tetején, gyerekjátéktól a magnagyított területek. A keskeny sávon, amelyet a vízmi telkéből hasította le a városi tanács, Muresan dr. nagy verekedése után, most esinálják a hintákat, a nyújtókat, a bakkokat. Egy-két napon belül itt hangozhatnak a gyermeknevelés, hancurozó csöppségek jövedve fogja igazolni, hogy minden újításnak megvan az értelme a strandon.

A parkirozott részen 100 új kabin sorakozik egymással. A sportteleppel szemben lévő oldalon tavaly még kibővegedett kapu volt, most oda is kabinkat építettek.

— Sajnos rossz volt az idő — mondja dr. A. T. Muresan —, így még csak most fejezhetjük be a munkát. Sikert a strandot, a területen átfolyó Szamos irányában másfél száz méterrel meghosszabbítani. A kabinokat szaporítottuk, tervaszt építettünk.

A kisérő műsor
A strand rádióleadójához megyünk. Ez a nagyon agilis A. T. Muresannak legnagyobb büszkesége. Az idén valóban kedves zene, egészen rendes műsor szórakoztatja a közönséget. Az egyik kolozsvári zeneműkereskedés korlátlan mennyiségben bocsátott lemezeket a strand renndelkezésére; mintegy rádióleadóban, a szpiker bemozdja a lemezeket (románul, magyarul): román zene, magyar zene, operettlemezek, operariák, szimfonikus zenekarok, tánczene. Zenebarátoknak ritka eseményben is részesíti a közönséget: Hubermann Broniszlav, Hajjett-lemezek és főleg olasz operalemezek...

Tribün készül
— Sporton keresztül szeretném bevezetni a strandot — mondja a tanácsos — ezért nagymennyiségű szabadjegyet adunk uszókknak, vízipólozóknak. A versenyeket szaporítottuk, lehetőség szerint hetenként. Hogy minden kitűnően látható legyen, a jövő héten tribünt építünk a bazin mellé. Háromszáz személyt fogad be a tribün. A tribün alatt az uszók és pólozók öltözőkabinokat kapnak: három tágas kabint férfiak, egyet nők. Igyekezzünk nemzetközi attrakciókat hozni, általában az uszósport fejlesztését a strandon keresztül kívánjuk elősegíteni.

Számok beszélnek: 900 kabin, azonkívül közös vetkezőhelyiség 250 nő és 250 férfi részére.

Benézünk a közös vetkezőbe is. Három kabinból egyet csináltak, mögötte hosszú sikátor nyílik, egy tisztviselő nő felügyel. Fogásokon a nők ruhanevelő, rajta a szelvény, melynek fele a tulajdonosnál marad.

A bazinban uszólekket adnak. Kétszáz lejért megtanítták uszni az embert. Lecként 17 lej. Gyerekek, asszonyok férfiak, többnyire kövérek. Egy dundi kislány kapálózik a kötélen és nagyokat visít. Mint egy kis malac, amelyet behajtottak a vízbe és nincsen, aki kihuzza. Nagy közönsége van. Nyilvános telefonállomást kapott a fürdő. Száma 1551. Nagy a forgalom a kabinban. Egyszer-egyszer megszólal a szpiker és bemozdja: X. dr urat kéri, hívja fel azonnal a lakását.

A kioszkban sok sört isznak és rengeteg fagyalaltot esznek az emberek. Mikor tánczene szól, egy-egy párocska táncra perdül. Még masszást is kap, aki akar.

Baj van a homokkal
Csak a homokkal van baj:

— Kolozsváron nincs olyan homok — mondja kérdésünkre Muresan dr. —, amit felhasználhatnánk. Tengeri homok kellene ide, de ezen a hatalmas területen legalább 100 vagonra van szükség. Itt tulajdonképpen csak most kez-

dődik a szezőn, teljesen kizártnak tartom, hogy ezt a 100.000 lejes kiadást a strand elbirja. Jövőre talán új homokkal tudjuk feltölteni a strandot. Az idén még azzal maradunk, ami van, felfrissítjuk, locsoljuk, mindent megteszünk hogy ne legyen tulságosan poros ez a sokat szidott homok.

Csödülnek az emberek a strandra. Nagyon meleg van.

— Nagyon sokan járnak ide, akik még nemrég a Rivieran nyaraltak. A szegénység konjunkturát jelent a strandnak. Hiszen rendes jeggyel 12

Egy csodás
puder

lejért, bérlettel 9 lejjel egy egész napot eltölthet, ebédelhet, zenét élvezhet a strandon. Jól kiszolgáljuk a közönséget. (b.)

Uj zsidó leányotthon Nagyváradon

A folytonosan fokozódó kulturigények kielégítésére és egy újabb hézagpótló intézmény létesítése céljából, Bernstein Olga okleveles tanítónő, ki évek óta mint pedagógus működik, kitűnő nevet szerzett Nagyváradon, elhatározta, hogy egy teljesen modernül felszerelt leányotthont nyit, amely az orthodox izraelita rabbinátus felügyelete alatt

fog állani.

Bernstein Olga leányotthonát teljesen külföldi mintára, az iskolai előkészítésen kívül, nyelv és zenei kiképzést, nevelést és otthont nyújt. Az intézet szaktanárok vezetése alatt áll.

Bernstein Olga tanítónő neve is garancia arra nézve, hogy a zsidó szülők legteljesebb bizalmát megnyerje.

Gyár létesül Londonban a mesterséges petróleum előállítására

London, július 22. Hatalmas gyárat fognak építeni kormánytámogatással mesterséges petróleum előállítására, amelyet a szén cseppfolyósítása révén lehet gyártani. Az építési munkálatokat közlebről megkezdik Middlesborough közelében, Billinghamben. A gyár üzembehelyezése fokozni fogja a szénbányászat foglalkoztatását is. Szakértők kiszámították, hogy tíz éven belül Anglia függetlenítheti magát a kü-

ldöli kőolajimporttól.

A gyártási költségek egyelőre még sokkal magasabbak, mint a világcpiaci petróleumárak, de remélik, hogy idővel csökkenthetik a termelési költségeket s addig is védővámokat fognak kivetni a természetes külföldi petróleumra, mielőlt a gyári termelés olyan méreteket ölthet, hogy a belső szükséglet jelentős részét elláthatja.

Tüntetőfők fűtyszóval és dörömböléssel meg akarták zavarni a brassói zsidó műkedvelők színelőadását

„Ismeretlen tettesek” a jiddis színelőadásán

Brasov-Brassó, július 22. Szépszámú közönség részvételével tartották meg előadásukat az Astra termében a brassói zsidó műkedvelők.

A Schite vagy a Zsidólakadalom című népsziművet adták nagy készülettel és állandó tetszés mellett.

A színelőadás azonban két ízben is megzavarta a nézőtérben elhelyezkedett négyöt fiatalembert, akik a darab kezdetén még nyugodtan ültek helyükön. Az első felvonás vége felé, mikor a szereplők nagyrésze a színpadon volt, a teremben éles fűtő hangzott el, mire nagy riadalom támadt.

A közönség köréből számosan felugrottak és inzultusoktól tartva, kifelé igyekeztek a teremből. A tüntető fiatal emberek is gyorsan eltávoztak.

Közben az erkélyről az egyik rendező erőteljes hangon nyugalomra intette a közönséget, ami nem tévesztette el

hatását, a közönség tulnyomó többsége helyén maradt és az előadást zavartalanul tovább folytatták.

Már-már azt lehetett hinni, hogy a rendet semmi sem zavarja meg, midőn a második felvonás végén a terem egyik földszinti aijtáján az ucca felől durva dörömbölés hallatszott.

A közönség erre az újabb éretlen rendezavarásra már alig reagált s az előadás mindvégig simán folyt le.

Kreuger gyufakirály szerelmei, Ingeborg Eberth rendkívül kövvetlenül megírt könyvei Ivar Kreugerről, amelyen keresztül bepillanthatunk e szeniális pénzembernek, vagy kalandornak felfokozott szerelmi életébe és gyönyörűségeibe. A könyv kapható az Új Kelet könyvostályában. Ára csak 57 lej.

Uj zsidó leányotthon!

Szakképzett vezetés alatt teljesen új, modernül felszerelt orth. izr. leány-internátus nyílt.

A növendékek az iskolai előkészítésen kívül nyelv- és zenei kiképzést, nevelést és otthont kapnak mérsékelt díjazás mellett.

Érdeklődőknek szívesen áll rendelkezésére

BERNSTEIN OLGA

okl. tanítónő és zongoratanítónő
ORADEA

Str. Paul Chinez (Rulikovszky u) 3.

Bucuresti
ros politikai
ja egy külfö
ranca detek
a bukaresti
elkobozták
reskedelmi
iratban sen
álló könyvé
kai hullámo
megjelenésé
nagy izgalom
reiben, mer
Maniu poli
lására kész
ben közzad
zik — Tasla
volt az első
böl a Varj
kellett kivá
műnek egy
cimet viseli
kormányos
sajtó alatt
történt meg.
A röpirat
sen nem ak
eljárásban,
törvényellen
zett dr. Vai
melyben Ta

Utaz

Egy bu

Bucuresti
kelet tud.)
Argus című
kes tudósítá
amerikai ut
Hamburgból
hajóra való
újságíró bes
deutscher
Missler nev
szolta, hogy
szint pedig
kott súlyos
társaságnak
ban van me
luta eddig
tékének. Az
heti a „Nor
amerikai ha
tingválnak
között és vá
gi áratok. A
azazl igyek
hogy a hajó
gokat Amer
élet tiz szá
metországba
Missler ig
kottira. Elm
cialisták ur

Az

A kétm

Jeruzsálem
ga érthető
French-jelen
arra lehetett
tina számára
kijátásba he
csont kizáró
a French-je
„kilakoltatott
felhasználni.
hivatalos kö
lyek megnyu
jelent, hogy
kölsőnek m
is 250 ezer
arabok letele

Glob
Ké
„PHARMAG

Elkobozták Taslaoanu volt miniszter nyomás alatt álló politikai tanulmányát

Bucuresti-Bukarest, július 22. A főváros politikai köréit élénk izgalomban tartja egy különös rendőri esemény: a szigoranca detektívjei vártlanul megjelentek a bukaresti „Bukovina” nyomdában s ott elkobozták Taslaoanu Octavian volt kereskedelmi miniszternek egy még kéziratban sem teljesen kész, nyomás alatt álló könyvét, a „Valuri politice” (Politikai hullámok) című tanulmányt. A könyv megjelenését már hetek óta meglehetősen nagy izgalommal várják a kormány körében, mert az a hír jár róla, hogy az Maniu politikai magatartásának igazolására készül. A könyv tanulmány részben közgazdasági problémákkal foglalkozik — Taslaoanu kereskedelmi minisztere volt az első Averescu kormányának, amelyből a Varjassy-féle papirpanama miatt kellett kiválnia — van azonban a készülő műnek egy fejezete, amely a következő címet viseli: „Alkotmány válság és alkotmányos gyakorlat.” Valószínű, hogy a sajtó alatt álló munka elkobozása emiatt történt meg.

A rópirat szerzője azonban természetesen nem akar megnyugodni a sérelmes eljárásban, amely valóban alkotmány- és törvényellenes. Ezért nyílt levelet intézett dr. Vaida Sándor miniszterelnökhez, melyben Taslaoanu a következőket mon-

dotta:

„Július 17-én, hétfőn este, Pomponiu királyi biztos vezetése alatt detektívek elkobozták Valuri politice cím alatt készülő, még ki se nyomott művem, a melyet Maniunak Gyulának dedikáltam. A mű nem jelent még meg, el sem készült teljesen, mégis elkobozták a már kinyomott részeket a Bukovina nyomdában a nélkül, hogy az elkobzás okairól a legkevésbé felvilágosítást, indoklást adták volna. Tiltakozom a barbár eljárás ellen és meg vagyok győződve, hogy miniszterelnök urnak nincs tudomása róla. A mióta publicista vagyok — s ennek már 37 éve — soha, még a magyar éra alatt sem találkoztam ilyen visszaéléssel. Az eljáró hatóságot felelőssé teszem a nekem okozott kárért, kérem azonban önt, sziveskedjék haladéktalanul intézkedni művem visszaadása iránt. Oct. C. Taslaoanu volt miniszter.”

Politikai körökben kíváncsian várják, hogy a miniszterelnök milyen álláspontot foglal el az incidens ügyében. Elhatározását nemcsak azért várják érdeklődéssel, mert az elkobzás csak ugyan nyílt törvénysértést jelent, hanem azért is, mert egy olyan politikai dolgozatról van szó, amely Maniu Gyula politikai magatartásának igazolása érdekében íródott.

Fogakat pénzért kaphat

-de soha a sajátjait!

Elmulott évek -
elveszett fogak
- vissza nem térnek.

Ezért:
Harc a veszélyes fogkö ellen!

Fogai egészségének tűnnek... de vajon azok-e a valószínűségben? Mert a fogkö — mely sok fogbetegség oka — láthatatlanul rakódik le a fogak mögött! E bajtól menti meg Önt a Kalodont-al való rendszeres fogtisztítás. Csak a Kalodont tartalmazza a Dr. Bräunlich féle szulfurizoleot, mely a fogkö hatásos és tudományosan elismert ellenszere. Ezért: tisztítsák fogait reggel és este Kalodont-al!

KALODONT

fogkö ellen

Utas nélkül járják az Óceáni Hitler miatt a német gőzöcsk

Egy bukaresti újságíró érdekes tudósítása egy német óceánjáró fedélzetéről

Bucuresti-Bukarest, július 22. (Az Uj Kelet tud.) Buchwald Béla, a bukaresti Argus című napilap munkatársa érdekes tudósításokban számol be lapjának amerikai útjáról. A legutóbbi tudósítás Hamburgból van kelteve és az Európa hajóra való beszállásról számol be. Az újságíró beszélgetést folytatott a „Norddeutscher Lloyd” hajózási társaság Missler nevű igazgatójával, aki elpanaszolta, hogy részint a dollár esése, részint pedig a német hajók elleni bojkott súlyos károkat okoznak a hajózási társaságnak. A hajójegyek ára dollárban van megállapítva, az amerikai valuta eddig 30 százalékat veszítette el értékének. Az árakat azonban nem emelheti a „Norddeutscher Lloyd”, mert az amerikai hajózási társaságok nem disztíngálnak stabil és nem stabil dollár között és változatlanul tartják az eddigi árakat. A német hajózási társaságok azazl igyekeznek kárpótolni magukat, hogy a hajó ellátásához szükséges dolgokat Amerikából szerzik be, ahol az élet tíz százalékkal olcsóbb, mint Németországban.

Missler igazgató ezután rátért a bojkottra. Elmondotta, hogy a nemzeti szocialisták uralomrajövetele óta nemcsak

zsidók, hanem angol és amerikai keresztyének is kerülnek a német hajókat. A német hajózási társaságok évek óta nehézségekkel küzdenek. Minden reményük az 1933. évi csikagói világtaláltsában volt, de a politikai helyzet következtében ez a remény is szertefoszlott. Még pedig igaztalanul, mert a hajózási társaságoknak Missler szerint semmi közük nincs a politikához. Igaz, hogy a német hajókon a kampószerzetes zászló is lobog, de hát erre kormányrendelet kényszeríti őket.

A bojkott ellensúlyozására a hajózási társaságok propagandistákat küldtek ki az egész világra. A propagandaosztály vezére az újságíróval együtt utazik éppen Amerikába s elmondja, hogy májusban Romániában járt és erdélyi városokban előadásokat tartott a német hajózási társaságok mellett. Most ugyanebből a célból Amerikába utazik. Minden propaganda ellenére is azonban an émet hajók alig néhány utassal szelnek át a tenger felől az óceánra. A német hajók Angliát is érintik, ahol postát és utasokat vesznek fel. Az Európa hajó, bár a világ legújabb és legkényelmesebb gőzöse, alig egy-két új utast kapott az angol kikötőben.

Érdekes, hogy az angolokkal való non-cooperation elv mellett hűen kitartva, az arabok is negatív álláspontot helyeztek a French-jelentéssel szemben. Jemal el Hussein, az arab exekutív titkára kijelentette a Zsidó Távirati Iroda képviselői előtt, hogy az arabok a French-jelentést elutasítják, mert az egyrészt a Macdonald-levélre támaszkodik, másrészt pedig nem foglalja magában a zsidó bevándorlás és földvásárlás betiltását.

London, július 22. Az American Jewish Congress tiszteletbeli elnöke, dr. Stephen Wise főrabbi, az amerikai cionisták egyik kimagasló vezetője Londonba érkezett és nyilatkozott a zsidó sajtó képviselői előtt a French-jelenésről, amely öt mélyeséges csalódással tölti el. Nincs más hátra — mondotta Stephen Wise —, minthogy a

zsidó nép a Népszövetség útján igyekezzék az angol kormányt arra készíteni, hogy vegye magára a teljes felelősséget a Palesztina-mandátum végrehajtásáért. Reméljük, hogy Cunliffe-Lister gyarmatügyi miniszter alsóházai beszéde nem az angol kormány utolsó szava ebben a kérdésben és Sir John Simon külügyminiszter inkább az angol kormány és az angol nép nevében beszél akkor, midőn a németországi zsidók nagyszámú bevándorlásának engedélyezését helyezi kilátásba.

Dr. Stephen Wise a Washington hajóval jött Európába és együtt utazott dr. William E. Dodd-dal, Amerika új berlini követével, Stephen Wise előadásokat tart Európa különböző centrumaiban, majd részt vesz a prágai cionista világkongresszuson.

Félixfürdő egyik tisztán szívénlőtte magát és meghalt egy dúsgazdag nagyvárosi fiatalasszony

Senki sem tudja, miért dobta el magát az életet Glückmann Ella

Oradea-Nagyvárad, július 22. (Az Uj Kelet tud.) Félixfürdőben ma hajnalban drámai körülmények között elkövetett öngyilkosságot fedeztek fel. Berkovics Jenőné Glückmann Ella nagyvárosi fiatal uriaszony unokabátyjával, Gerson Sándorral pénteken délután Nagyváradról autón ment át Félixbe. A fiatalasszony itt azt mondta unokabátyjának, sétálni szeretne az erdőben, addig hagyja magára. Gerson teljesítette unokahuga kérését és fűrdőni ment.

Két óra telt el és Gerson a fürdőben hiába várta unokahugát. Azt hitte, hogy közben az asszony hazautazott. Ezért felhívta telefonon a nagyvárosi lakást, itt azonban meglepetéssel mondták, hogy nem jött haza, az otthoniak azt hitték, hogy későn este együtt fog érkezni unokabátyjával.

Gerson ekkor az egész erdőben keresni kezdte hugát. Gyakran megtörtént Félixfürdőben, hogy egyedül sétáló emberek az erdőben eltévedtek. Késő este lett már, de Gerson még mindig nem találta meg Glückmann Ellát. Éjjel a félix tüzoltókkal indult el az erdőbe Gerson, akik jákyákkal felszerelve járták be az erdőt. A fiatalasszonyt azonban sehol nem lehetett látni.

Végül hajnalban borzalmas leletre bukant Bezo Florian tűzoltó. Az erdő egyik tisztán szívénlőtte magát Glückmann Ellát, a holttest mellett kis

Browning hevert. A fiatalasszony szívénlőtte magát, fehér selyemruhája és körülötte az egész tisztán tele volt vérrrel.

Gerson azonnal értesítették a borzalmas leletről. Ekkor már a fiatalasszony férje és több családtagja is Félixen volt. Drámai jelenet játszódott le a tisztáson: a családtagok felismerék, a holttestben az elegáns, szép fiatalasszonyt.

Egészen érthetetlen, hogy Glückmann Ella miért lett öngyilkos. Nagyon jó anyagi körülmények között élt: éppen most készült Svájcba s Franciaországba nyaralni. Erre az utra nagy előkészületeket tett, csomagolt, különböző, utazáshoz szükséges holmit szerzett be. Halálgondolatokat senkivel sem közölt. Csak a minap, az egyik nagyvárosi cukrászdában említette egy barátnőjének, hogy tulajdonképpen örülnie kellene ennek a külföldi utnak, de mégis, jobban szeretne itt maradni, úgy érzi, valami most idekötött Nagyváradhoz. Halála öszite, mély részvétet keltett ismerősei és barátai körében. Hossu esendőrkapitány, Nestor vezetőügyész és dr. Berariu törvényszéki orvos szombaton délelőtt szállt ki a helyszínére és miután konstataulta, hogy kétségtelenül az öngyilkosság esete áll fenn, az ügyészség azonnal megadta a temetési engedélyt. Glückmann Ella nem hagyott hátra bucsulevelet.

Az araboknak sem kell a French-jelentés

A kétmillió fontos palesztinai kölcsön egynolcadát fordítják a „kiköltöztetett” arabok letelepítésére

Jeruzsálem, július 22. A jisiv lakossága érthető konsternációval fogadta a French-jelentést, amelynek konklúziójából arra lehetett következtetni, hogy a Palesztina számára az angol kormány részéről kilátásba helyezett 2 millió fontos kölcsönt kizárólag nemzsidó célokra és főleg a French-jelentésben sokszor említett „kiköltöztetett” arabok érdekében fogják felhasználni. A palesztinai kormány most hivatalos kommunikációt tett közzé a kedélyek megnyugtatóására. A kommuniek bejelentik, hogy a tervezett kétmillió fontos kölcsönnek mindössze egynolcadát, vagyis 250 ezer fontot fognak a földnélküli arabok letelepítésére fordítani. További

összegek a mezőgazdaság minden ágának előmozdítása céljából hitelkén: lesznek a dolgozóknak folyósítva, míg a kölcsön egy részét sürögösen szükséges közmunkákra fordítják, mint: kutak fúrása, stb.

A Jewish Agency hosszas tárgyalásokat folytatott a palesztinai kormánnyal a zsidó munkásoknak közmunkáknál való alkalmaztatása tárgyában. A kormány most, a Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint, közölte az Exekutívével, hogy a közmunkáknál alkalmazott munkások egyharmadát zsidó dolgozók közül fogják kiválasztani. Az Agency ezt a közlést levélben válaszolta meg, rámutatva arra, hogy Macdonald miniszterelnöknek Weizmann professzorhoz intézett levele értelmében a zsidó munkások a palesztinai zsidó lakosság köztelherviselése arányában kell hogy részesedjenek a közmunkákból és 1930-ban már zsidó adófizetők szolgáltatták a palesztinai kormány bevételeinek 43 százalékát.

Global a molyokat és a molyok petéit!

Képviselet és raktár: „PHARMAG” Drogéria engros, Brasov.

Kolozsváron újra letartóztatták Lindner temesvári bankigazgatóját, de a fővárosi szabadságharc helyezését rendelte el

Cluj-Kolozsvár, július 22. A kolozsvári ügyészség tegnap újra letartóztatta Lindner Armin, a temesvári Timisana bank volt igazgatóját. Lindner ismeretesen külföldről jött haza Erdélybe és jelentkezett a kolozsvári ügyészségen, ahol huszonegyórát kihallgatás után szabadságharc helyezett. Ugylátszik, a Timisana bank ügye még mindig nem jutott nyugvópontra, mert pénteken Lindner újra megidéztek Kolozsvárra, ahol a vizsgálóbíró har-

minenapos vizsgálati fogságot rendelt el ellene.

Az érdekes ügyben szombaton tartott tárgyalást a törvényszék vádтанácsa. Dr. Tischler József védőbeszéde után a törvényszék hatálytalanította a letartóztatási végzést és elrendelte Lindner szabadlábra helyezését. Az ügyészség felfolyamodta az ítéletet és így még a tábla vádтанácsa is tárgyalni fogja a bankigazgató ügyét.

A nemzeti szocialista rezsim tragikomédiáiból

Az elbocsátott operettrendezőnek kártérítést ítél meg a bíróság mert bebizonyítja, hogy nem zsidó. Külföldi zsidó muzikusok játszhatnak Németországban. Fajvédő nevelés az elemi iskolákban

Berlin, július 22. A különböző német zenészszerzők panasszal fordultak a porosz kultuszminisztériumhoz, hogy Németország területén különböző külföldi és főleg zsidó zenészek tevékenykednek. Válaszképpen a minisztérium hivatalos kommuniké adott ki, amelyben csodálatteljesen arra az álláspontra helyezkedik, hogy minden hivatásos zenész szabadon szerepelhet Németországban: külföldiek és nem-árják művészi tevékenységét szabad művészi pályán nem szabad megakadályozni.

A frankfurti Schumann-színház társaság ez év március 28-án elbocsátotta állásából minden felmondás nélkül operett rendezőjét. Az elbocsátás a Kampfbund für deutsche Kultur nevére néci egyesület intervenciójára történt, amely felhívta a színház figyelmét arra, hogy a rendező zsidó. Az elbocsátott regiszter nem tudta állását vissza kapni, bár bebizonyította, hogy árja származású és a fronton harcolt. A regisseur hátralekös fizetéséért beperelte a színházat és a munkabírósa keresetének helyett is adott, azzal az indoklással, hogy a színház, miután meggyőződött arról, hogy az elbocsátott nem

zsidó, vissza kellett volna, hogy fogadja állásába. Különben is a Kampfbund nem kérte direkt a rendező elbocsátását, csupán arra figyelmeztette a színházat, hogy 270 ezer frankfurti nemzeti szocialista választó nem szívesen megy el egy olyan színházba, ahol zsidó rendező a darabot.

Berlin, július 22. Dr. Heck, aki a porosz kultuszminisztériumban az elemi iskolai oktatás referense, nyilatkozatot adott arról, hogyan akarja a kormány az elemisták nevelését átalakítani. Szerinte az egyén és a közönség faji és átöröklődési összetartozását már az elemistának meg kell ismernie, hogy az élő közösség organikus tagjának érezze magát. Történelem tanítása nem lesz egyéb, mint életerős fajták alkotó erejének bemutatása. 8-tól tizenévig a zsidó iskolák tanulóit és tanuló lányait valamennyien tagjai lesznek az „ifjú nép” (Jungvolk) nevé szervezeteinek, amely a hitleri ifjuság előkészítője lesz.

Természetes dolog, hogy ez a „nevelés” még jobban megnehezíti a zsidó tanuló helyzetét, akik az iskolások közösségén kívül maradnak.

Julius harmincadikán zajlanak le Erdélyben a Cionista Világkongresszusra való választások

Négy lista indul a választásokra

Timisoara-Temesvár, július 22. A temesvári Főválasztási Bizottság közli: Az erdélyi országos kongresszusi választások mint már közöltük július 30-án zajlanak le. A FVB már elküldötte minden hová a választási biztosi kinevezéseket. Ismételt felszólítunk minden helységet, ahol szavazás lesz és ahová a kinevezés nem érkezett meg és nem alakították meg a helyi választási bizottságokat, vagy ahová a részletes választási utasítások nem érkeztek be, azonnal közöljék címünkre, hogy ezt pótolni lehessen.

A választás szavazó lapokkal történik olyképpen, hogy a választási elnök a szavazásra jogosultaknak átad 4 szavazójegyet, amelyek közül a szavazó azt a lapot, amely azokat a neveket tartalmazza, akikre szavazni akar, összehajtván átadja az elnöknek, aki azokat anélkül, hogy kinyitná, az urnába dobja. A másik három szavazójegy megsemmisítendő a szavazó által.

Ujból figyelmeztetjük a helyi szavazó bizottságokat, hogy a szavazás helye és ideje 3 nappal a választás előtt vagy sajtó, vagy egyéb a helyi szokásoknak megfelelő módon közzétendő. (Kihirdetés, kifüggesztés, stb.). Az erről szóló bizonylat a választási jegyzőkönyvhöz melléklendő.

A temesvári

nyilvánosjogi fiuliceummal és felső kereskedelmi iskolával kapcsolatos.

szigorúan kóser zsidó internátus

teljes ellátást és gondos nevelést nyújt nagyon jutányos áron.

Az egyes listákon neveket törölni, vagy hozzáírni tilos. Az ilyen szavazójegy érvénytelenítendő.

A szavazás alkalmával a bizottság elnöke és az egyes pártok bizalmiférfiai jelen lehetnek. Minden a szavazás alkalmával felmerült incidenst, felszólalást, vagy kontesztációt, az elnök jegyzőkönyvbe foglalni köteles.

A FVB már szétküldötte a szavazó lapokat és új választási utasításokat. Ahol 27-ig a szavazólapok és új utasítások nem érkeztek meg a FVB-nél táviratilag megsürgetendő.

A választások befejezése után az urnák felnyitandók és az elnök és választási bizottság által megszámlálandók. Az eredmény jegyzőkönyvbe foglalandó, a szavazólapok a jegyzőkönyvhöz melléklendő. Jegyzőkönyv-formulárék a szavazólapokhoz és utasításokhoz mellékelve lesznek. A jegyzőkönyv 3 példányban készítendő el, ebből 1 példány a választási elnöknek marad, 2 példány a FVB-hez küldendő be.

A választási jegyzőkönyv a választási elnök és választási bizottság tagjai által aláírandó. A jegyzőkönyvek a szavazás befejezése után 24 órán belül a FVB címére expressz beküldendő.

A FVB címe: Timisoara, IV. Bul. Berthelot 4.

A Főválasztási Bizottság: Reiter Ernő elnök.

Beérkezett és a FVB által elfogadott érvényes jelölőlisták:

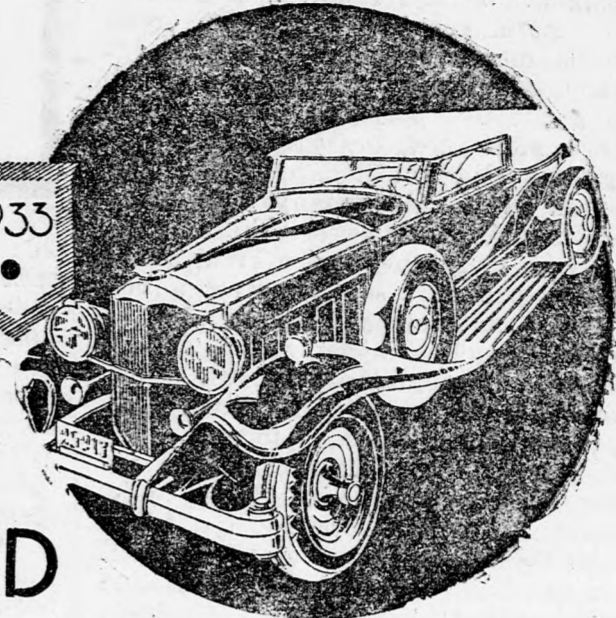
1. számú Mizrahi lista:

1. Rav Meier Berlin, Newyork.
2. Rottenberg József Sighet.
3. Juszth Móse Oradea.
4. Wasserstrom Sándor Oradea.
5. Izrael Abraham Sighet

Az automobilipar fejlődése szükségessé tette az olajipar fejlődését is

1895

1933

A STANDARD MOTOR OIL

az automobil fejlődését lépésről lépésre követte

Csakis a gigantikus Standard Oil Company of New-Jersey hatalmas laboratoriumai képesek olyan olajat produkálni, amely a mai automobiliparral lépést tarthat.

STANDARD MOTOR OIL

ROMÁNIAI VEZERKÉPVISELET

AGENTIA AMERICANĂ S. A. — Calea Victoriei No. 126 — Bukarest

6. Epler Jakab Timisoara.
2. számú Erez Jisrael Haovedet (A Dolgozó Palesztina Ligája) lista:
1. Jambor Ferenc Cluj.
  2. Szidon Józsefné Lugoj.
  3. Taub Abraham Timisoara.
  4. Berkes Dávid Oradea.
  5. Salamon Ottó Bucuresti.
  6. Jichak Giveoni Haifa.
3. számú Revizionista lista:

1. Jabotinszky Vladimir Varsó.
2. Dr. Abraham Józsefné Petrosani.
4. számú Klal-Aviva Barisszia-Hano ar Hacioni lista:
1. Vermes Ernő Timisoara.
2. Dr. Marton Ernő Cluj.
3. Dr. Róth Dezsőné Timisoara.
4. Strausz Béla Cluj.
5. Kasztner Rezső Cluj.
6. Dr. Schwartz Lajos Satu-Mare.

A levegő hősei

Az azurilotta még New-Yorkban vesztegel, Post továbbrepült

Róma, július 22. Az olasz óceánrepülő hidroplánraj csak két-három nap múlva indul Newyorkból. Az időjárásjelentések az óceán északi utvonalan eléggé kedvezőek s a gépek újra Shodiac érintésével fogják elérni az óceán partvidékét. Több gép motorja jelenleg javítás alatt van s néhány motor alkatrészeit ki kell cserélni, de hibáik kijavítása nem vesz sok időt igénybe. Az óceánrepülő pilóták szombaton és vasárnap Newyorkban az amerikai olaszok által rendezendő nagygyűlésen és istentiszteleten vesznek részt. Bolbo át fogja adni a tengerentúli olaszoknak a Duce üzenetét.

Post új légesavarral folytatja útját

London, július 22. Newyorki jelentés szerint a leszállásra kényszerült Willy Post amerikai pilóta Fairbanksból légi uton új légesavart kapott, felszerelte és nyomban folytatta világkörüli légi útját. Az amerikai pilóta átrepült Fairbanks felett és innen az Egyesült Államok határvidéke irányába vette útját. Legközelebbi célja az alabamai Ed. mondton. Még 17 órai előnye van elmult évi rekordteljesítményével szemben. Ha vasárnap estére eléri Newyorkot, sikerül rekordjavítási kísérlete a világkörüli uton.

kot, sikerül rekordjavítási kísérlete a világkörüli uton.

Bernardi Berlinbe repül
London, július 22. Bernardi olasz pilóta, aki Milánóból Moszkvába repült, szombaton elhagyja az orosz fővárost s Berlin felé indul.

Tour le France — repülőgépen

Párizs, július 22. Az erlyi repülőterén hatvan francia közlekedési repülőgép utasokkal tíznapos franciaországi körrepülésre indult. A turának propaganda jellege van s az utasrepülést kívánja népszerűsíteni.

Könnyen nevezhet! A legjobb viclap az

Olság

ezentul változatlan terjedelemben csak

5- lel

HIDETES AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Az örvény szélén...

— Az orsz. ort. választmány gyűléséhez —

Irta: GABEL SÁNDOR

az orsz. ort. központi iroda vezérő bizottságának és az orsz. választmánynak tagja

Első cikk

Elesigázva a napi robottól, megdöbbenéssel veszem kezembe a központi iroda hivatalos meghívóját, amelyben az ort. országos választmány tagjait f. hó 26-ára újabb gyűlésre invitálja. Azért újabb gyűlésre, mert ilyen országos választmányi gyűlés alig két hónap előtt zajlott le Clujon és a választmány tagjainak nagyrésze még nem heverte ki az ezzel járó anyagi megterhelhetésen kívül azt az erkölcsi depressziót sem, amelyet a volt nagygyűlés határozata kiváltott. Már a májusi nagygyűlés is lényegesen túllépte hatáskörét és foglalkozott olyan kérdéssel, amely kompetenciáján kívül esik. Nagyobb baj azonban nem történt.

Már-már úgy látszott, elérkezik a józanabb ész, a nyugodtabb felfogás ideje, a szemben álló felek szenvedélye fölött az okos belátás lesz urrá és nem kerül arra a sor, hogy az erdélyi ortodoxiában olyan események történjenek, amelyeknek a konzekvenciái tragikusan beláthatatlanok. A sokat pertraktált szatmári ügy nyugvóponttra került, mindenki meg volt elégedve, a zsidó közélet nyomott atmoszférájából fellelegzett, mert azt hitte, még pedig tévesen, hogy az ötvenes háborúnak vége és ezután következik a béke ideje, az alkotás és komoly eszelekvés korszaka. Ezt üdvözölte, tulokrai hozsánával, az erdélyi ortodox zsidó közélet.

A sors azonban kegyetlen és nem sokáig várt az illúzió szétrobbantásával. Mi az, hogy béke? Kinek kell béke, amikor veszekedni, botránnyokat provokálni lehet? Így gondolkoztak egyesek, sikerült is nekik a botránnyal megindítása és hogy a könnyelműen eldobott kő hol fog megállni, ezzel a egyszerű, de természet szerű fizikai tétellel már nem számoltak.

Miről is van szó? A nagykarolyi főrabbi formálisan lemondott a sokat vitatott szatmári főrabbi állásáról. Jól tette, rosszul tette, felfogás dolga és végeredményben a károlyi főrabbi ura saját egyéni akaratának, azt eszeleksi, amit eszelekedni jónak lát. A zsidó közvélemény megkönnyebbülve tért napirendre a károlyi főrabbi lemondása fölött, mintahogy ugyan csak megkönnyebbülve és örömmel vette volna tudomásul azon elhatározást, hogy a szatmári főrabbi székét elfoglalja. Ennek az ügynek egyszer vége kell legyen, akár jobbra, akár balra, de ezt likvidálni kellett.

Most, jóval a lemondás után, amikor már azt reméltük hinni, hogy az erdélyi ortodoxia ezen rákos daganata kioperálva lett és a gyógyulás folyamatban van, a betegség újult erővel kitört és az egész szervezet végleges megfertőzésével fenyegeti.

A károlyi főrabbi hívei sehogyan sem tudták az elhatározásba beenyugodni, a harcot folytatni kell, de miután teljesen kilátástalan, hogy szűkebb hazájukban majoritást szerezhesse, a központi irodahoz fordultak és csak azt követelik, hogy az országos választmány — Thóra szellemében — mondja ki a szatmári ort. hitközség kettészakadását. Ilyen elzárnyások után a központi iroda tanácsa az elnök távollétében, országos választmányi gyűlést hív egybe, melynek első napirendi pontja szösz szerint a következő:

„A szatmári ortodox hitközségben levő egy párt azon beadványának tárgyalása, amelyben az ottani ortodox hitközség — a Thóra alapján való — kettészakadásának kimondását kéri.”

Eltételezve attól, hogy ezen szerencsétlenül megzerkesztett napirendi pont tárgyalása jog- és szokásellenes, mert központi bizottsági ülés azt napirendre nem tűzte, nem is tűzhetette, mert központi bizottsági ülés megtartva nem volt, hiszen az egész ügy a károlyi főrabbi híveinek terrorja alapján lett egy sürgős rendkívüli választmányi gyűlés elé erőszakolva, véleményünk szerint az országos választmánynak semmi joga vagy

**„Sigi”
Gummi!**

„SIGI” Prezervatív megbízható, kapható gyógyszerárban és drogueriában.

A Francia Állam Gyógyforrásai

VICHY-CELESTINS

Vese, és hólyag-bántalmak, köszvény, cukorbetegség, aritmiás szívgyógyítására

VICHY GRANDE-GRILLE Májbajoknál és epebántalmaknál.

VICHY HOPITAL Gyomor- és hólyagbántalmak esetében

Vezérképviselő: **Filippe Finkelstein**, Bucuresti, Str. Câmpineanu 20.

kompetenciája nincs ezen súlyos, beláthatatlan következményekkel járó ügyben határozatot hozni. Megbocstáthatatlan hiba a központi iroda részéről ezen ügyben országos választmányi gyűlést összehívni az elnök távollétében, aminek egyedüli magyarázata abban a fenekeletlen gyűlöletben keresendő, amely végzettszerűen dühöng Szatmáron s amelyet izolálni merőben lehetetlen.

Az országos szervezeti szabályok kifejezetten előírják, hogy egy ilyen nagy horderejű ügyben elsősorban az országos

vezérő bizottság kell állást foglaljon és csak az ő határozata alapján kerülhetne az ügy az országos választmány eldöntése alá, szintén nem lényegben való határozathozatal céljából, hanem annak megállapítására, hogy kerüljön-e az ügy, amelynek a rituáléba vágó fontossága már a meghívóban — expressis verbis — kifejezésre jut, felekezeti választott bíróság elé, vagy nem. Tehát az országos választmánynak semmi körülmények között sincs joga kimondani azt, hogy Szatmár kette váljon-e vagy nem.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL-MOZGÓ MŰSORA

Ma, vasárnap: Paprika, Gaál Franciskával. Vigjáték világsláger. Jön: Monte Christo grófnő. Brigitte Helm, Rudolf Forster.

SZINKÖR-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap d. e. 11-kor, d. u. 3, 5, 7 és 9-kor: Katinka, hol járál az éjjel? Főszereplők: Charles Farrel és Janet Gaynor. Zenéjét szerzte: Gerschwin, a legnagyobb amerikai jazzkomponista.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Mata Hari. Izzalmas kémkedési dráma, főszerepekben: Greta Garbo és Ramon Novarro.

AZ OPERA MŰSORA

Csütörtökön közkívánatra: Taifun. Főszerepekben: Liane Haid, Victor de Kowa, Inkisinnoff. Jön: ANNY ONDRA.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Házassági részvénytársaság. Vigjáték, főszerepekben: Charlotte Suza, Georg Alexander, Hans Moser.

**„OLLA”
GUMMI**

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

1756

angol, francia, dán, holland, amerikai, német, olasz, osztrák, japán, svéd, orosz stb. pályázó közül az egyetlen magyar: Körmendy Ferenc nyerte meg a három legnagyobb angol és amerikai könyvkiadó cég által 1932-ben kiírt nemzetközi regény pályázat 1000 angol fontos (650.000 lej) első díját

A budapesti kaland

című nagy regényével. „A budapesti kaland”-ot eddig Románia olvasóközönségének nagyrésze nem vásárolta meg, mert 180 lejbe került. Május 25-én jelent meg az új olcsó kiadás. Az 500 oldalas könyv jó kiállításban, kemény fedőlappal csak

44 lej

lesz. Miután a könyv csak korlátozott példányszámban jelent meg, tanácsos, ha olvasóink és előfizetőink előjegyztetik a könyvet az Uj Kelet kiadóhivatalában Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (Brassaj u.) 10. Vidékiek a portóval együtt 54 lej küldjenek be címünkre s a könyvet bérmentve azonnal elküldjük.

Hirek, 1.15: Pontos időjelzés, időjárás. 1.30: Szalonzene. 2.45: Hírek. 3.30: Diákféltára. 4: A Cserkészszövetség előadása. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Zenekari hangv. 6.15: Előadás. 6.45: Cigányzene. 7.50: Világhíres magyarok. 8.15: Grieg dalok. 8.50: Pontos időjelzés, időjárás. 9.05: Vonósnygyes. 10.25: Cigányzene.

Bécs, 17.25: Zenekari és énekhangv. Berlin, 18: Olasz zene. 20.10: Svéd dalok. 20.35: Német népdalok. Breslau, 18.25: Strauss dalok. Langenberg, 20.15: Dales. Lépese, 20.05: Dalok. Varsó, 20.30: Operett. Milánó, 19.40: Grammfón. 22.15: Mandolin. Róma, 20.45: Kar- és magánének. Prága, 21.15: Smetana: Az eladott menyasszony c. operája. Pozsony, 18.10: Kamarazene. Belgrád, 18: Dalok. Osló, 20.45: Dalok és áriák. Stockholm, 21: Cselló és ének. Svájci Romand Adó, 20.15: Mendelssohn: Hebridák nyitány.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Soffőr, nagy gyakorlattal, villany- és vízvezeték szerelésben való jártassággal állást keres. Vidékre is elmennék. Cim a kiadóban.

Jégszekerények a készítőnél: Grünvald Jakab fémpari üzemében C. Decebal 23. Készít: bádog és tömegcikkeket.

Sokan meggyőződtek már róla, hogy a legtekélyesebb munkát készítjük a legjobb minőségű anyagból olcsó áron. Sieszen Ön is meggyőződni. Cipőkészítés, cipőjavítás, felsőrész készítés. Ha egyszer hozzánk jött, sohasem megy máshova. Speciál cipészműhely Cluj, Str. Londrei (Hosszu u.) 3.

25 év óta fennálló jól menő Ernster-féle ort. kóser vendéglő berendezéssel együtt átadó, illetve házzal együtt eladó. Érdeklődni személyesen str. Cotitá 3.

Konyhaberendezés sürgősen eladó. Decebal 60/a.

Művészies paróka készítés, alakítás és fésülést jutányosan vállalok. G Lotti Calea Reg. Ferdinand 3. az udvarban.

Augusztus 1-re Szappan uccában levő kertes villában különbejáratu parkettes szoba, fürdőszoba használatul vagy üresen kiadó. Cim a kiadóban.

TSOHECHOSLOVAKISCHER (momentan noch) Hochschüler, sucht be-mitteltes, Kultiviertes tüchtigtes, anpassungsfähiges Mädchen welches er nach Palestina als Frau und trener Kamera-den mitnehmen möchte. Einlangebote (auch ungarisch geschrieben) unter „Seelenverbandschaft“ an die Administration des Blattes.

3 szobás lakás teljes komforttal különálló házban augusztus 1-re kiadó. Szenes, Tunarilor 2. 8-1 és 3-7 óráig.

Elsőrendű varrónő elmenne két-három hétre tizenegyes lányával Kolozsvár közelébe egy családhoz nyaralni, ahol lakást és teljes ellátást ellenében délelőtt varrna. Leveleket „Lelkiismeretes” jelígre a kiadóba kérem.

Keresek teljesen különbejáratu butorozott szobát. Cimeket a kiadóba kérek.

A közismert kis autóbussz minden ne-gyedóránban a Koronától közlekedik a Szamosfalvi gyógyfürdőhöz.

Belvárosi kertes villában különbejáratu szép parkettes szoba kiadó. Gróf Kun ucca 5.

Eladó 5 drb. 6 Woltos jókarban levő akkumulátor és 1 darab 16 lóerős Ganz-féle benzinnmotor 110 Woltos dinamóval 100 ampéres. Cim a kiadóban.

Weinbe

Támusz
nak évför
szobor par
nek áldoz
távoztak
cseset
egy imá
tal adózn
gyermek
akiknek
szent. Ne
Ez jellem
szük, kies
jövő, a g
élete és

A zsidó
lentkezett
nagy zsidó
elveztetet
magát, a
vivot har
ta népe
hít neki
sen a né
gendái ke
ténét a k
temény. E
seges író
zsidó sze
látta és
dot a k
déséről.
kultúrál
tét, akike
a zsidósá

De a se
a zsidó
hivatását
tatta az
amit él
azt halál
te meg
vérvél
köszívü
a halott
kilenc év
igazságai
egy mécs
Let volt
mennyi d
na osztál
néptől cs
járt neki
szenvedő
százszoro
nincs bat
mondta
megálázás
amig őt
dés, itt v
sokan ne
ismerik a
fiát. Aki
mindenkj
egész vilá
kal tárgy
mindenkj
a zsidó m

Több n
terveji írá
megváltás
és az ort
delmek. M
hitében
bárónak:
segíteni.
beszelnék
Mert Ön
ve. És me
a mi meg
kében ott
ideált.
guny, ver
lán megé
ga vegye

Még ni
azért nev
valahol h
eljön az
tasztitanak
akkor. En
tulás és
szabadulá
évvél ez
nek fényk
Mi cior
mutatásai
Mi is ére
geit, járju

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Weinberger Nándorné (Kolozsvár)

Herzl emlékének

Támusz hó 29-ik napja Herzl halálának évfordulója. A zsidó vallás egyik legszobos parancsa, a halott szülők emlékének áldozni azon a napon, amelyen elváltak az élők sorából, egy kicsiny mécses gyújtani. „Nér Nösamah“, egy imát elmondani, egy gondolat adózni a szülők emlékének, akik éltek gyermekeikért, akik mindig önzetlenek és akiknek mindig a gyermek élete, a jövő szent. Nem a jelen, nem a maga kis élete. Ez jellemzi a zsidó embert, nem az önös szűk, kicsi jelen, hanem a nagy és szép jövő, a gyermek a jövő generáció, a nép élete és jövője.

A zsidó embernek ez a tulajdonsága jelentkezik százszorosán hatványozva. A nagy zsidó vezér lelkében, aki teljesen elvesztette saját életét, aki feláldozta magát, aki ugyszólván eléget a népért vívott harcban, mert próféta ihlettel látta népe sorsát a jövőben és mert nem hit neki senki, vagy csak nagyon kevesen a nép gyermekei közül. A népek legendái között az ő élete, ez az igaz történet a legszebb és legszomorubb hőskötemény. Ez a ragyogó megjelenésű, tehetséges író, akinek semmi oka nem volt a zsidó szenvedésről beszélni, hiszen nem látta és nem hallotta azt soha, nem tudott a keleti zsidók mérhetetlen szenvedéseiről. Élete a nyugati zsidó aszimiláns kultúrát, minden szépet lelkessé életét, akiket csak egy dolog nem érdekelt: a zsidóság élete és sorsa.

De a sors öt jelölte ki a nép atyjának, a zsidó nép vezérének. És ő betöltötte hivatását. Jött mint a villám, megmutatta az utat a népek és elment, hogy amit élében nem tudott elérni népének, azt halálával érje el. Halálával pecsételte meg az igazságokat, melyeket szíve vérvével írt és mondott: süket füleknél, köszívű embereknek. Emlékezzünk meg a halott vezérről, a nép atyjáról. Huszonkilenc éve, hogy alussza örök álmát és igazsága ma a legigazabbak. Gyujtsunk egy mécses, mondjunk egy imát érte. Let volna ő egy összefogott nép vezére, mennyi dicsőség, mennyi diadál lett volna osztályrésze, míg a széjjelzört zsidó néptől csak megértelenség és szenvedés járt neki. Ki követte őt, a nyomorgók és szenvedők, mert ez a próféták sorsa és százszorosán az zsidó prófétáké, hogy nincs barátjuk a boldogok között. Megmondta ő, hogy még sok szenvedés és megalázás kell, hogy érje a zsidóságot, amíg őt megértik. Itt van már a szenvedés, itt van már a megalázás és milyen sokan nem értik meg, milyen sokan nem ismerik a zsidóság e helhatatlan nagy fiát. Aki semmiből és senkivel, egyedül mindenki ellenére, felvette a harcot az egész világgal. Királyokkal, és császárokkal tárgyalt a zsidó nép nevében és, akit mindenki több megértéssel fogadott, mint a zsidó nép.

Több megértést tanusított eszméi és tervei iránt, amelyek mind a zsidó nép megváltására irányultak a török szultán és az orosz cár, mint a zsidó pénzfejedelmek. Milyen keserűséggel a lelkében, hitében megépázva kellett írja Hirsch bárónak: „A zsidóságon nem lehet még segíteni, hiszen ha Önnek a Szentföldről beszélnék, Ön csak kigunyolna engem. Mert Ön elveszett ember a zsidóságra nézve. És mégis én tudom azt, hogy ott van a mi megváltásunk és ez mindnyájunk lelkében ott él. De még nem érjük meg az ideált. Sok szenvedés, sok megalázás, guny, verés és kifosztottság után fog talán megérni a zsidó lélek arra, hogy maga vegye a kezébe a sorsát.

Még nincs ita a végső kétségbeesés. És azért nevetnek a megváltók. Még van valahol helyünk a társadalomban. De ha eljön az idő, amikor a kenyérhercban kizsájitának és legalulra kerülünk, talán akkor én látom a falat, it van az elpusztulás és amott látom a nagyságot, a felszabadulást“. Így mondotta ez Herzl 40 évvel ezelőtt. Nyugaton a zsidóság életének fénykorában.

Mi cionisták, akik követjük az ő utmutatásait, mi is érezzük az ő keserveit. Mi is érezzük a megértelenség keserűségeit, járjuk ezt a tövises utat. Nem ma-

gunkért, a népért az ő szellemében. Hiszen ma megvalósult az ő nagy álma és ma már nem a lelkesedés, nem is az áldozni akarás, hanem a boldogulás útja vezet az embereket a Szentföldre, ám lassák és hallják, hogy a cionista vezérek, akik dolgoztak az országért, azt hirdetik, hogy azok menjenek, akiket sorsuk arra kényszerít. A német zsidók legnagyobb része idegenül állott a cionista ideállal szemben és ma a cionisták tábo-

rából szeretet és megértés és csak segíteni akarás árad a megkínzó német zsidók felé. A kis ország szélesre tárja kapuit és szeretettel fogadja gyermekeit, akik tudni sem akartak róla.

Ez a cionizmus, ez Herzl álma és ideálja, dolgozni a népért segíteni a zsidóságon, magunkról megfeledkezve, magunk kis önös életét alárendelve a szent nagy ideálnak.

Minden évben, amikor Herzl halálának napján az ő emlékének adózunk, álljunk meg egy pillanatra, az ő élete és halála adjon nekünk új erőt és járjunk a kijelölt uton. Mondjunk egy imát érte, tegyünk egy szent fogadást: szent nekünk az ország, szent nekünk a nép, dolgozzunk érte.

HERZL TIVADAR

Herzl Tivadar 1860-ban született Budapesten. Apja, Jakab jómódu kereskedő volt. Herzl meleg, bensőséges viszony fűzte szüleihez, különösen anyjához, ki a Herzl család szíve volt. Hiányos zsidó nevelésben részesült, de már a reáliskola padjaiban kipattant zsidó öntudatának szikrája. Egyik tanára a pogányok közé sorolta a zsidókat és ez annyira belémárgolt ifjú lelkébe, hogy kimaradt a reáliskolából és gimnáziumban folytatta tanulmányait. Nagyszerű képességei már gimnazista korában mutatkoztak és első cikkei már akkor megjelentek a pesti lapokban. Később, mikor a bécsi egyetem jogi fakultásán folytatta tanulmányait, belépett a diákegyesületbe. De mikor ez elhatározta, hogy több zsidó tagot nem vesz fel, Herzl zsidó önértében megbánva otthagyja az egyesületet. Már ebben a pillanatban fellvált előtte a zsidó nemzet és a zsidó ország ötlete.

1884-ben doktorrá avatják, de mivel zsidó létére bíró nem lehetett, irodalmi munkásságnak adta magát. 1889-ben feleségül veszi Naschauer Juliát. 1891-ben Párizsba kerül mint a Neue Freie Presse levelezője és hamarosan az előkelő szalónok kedvelt tagja lesz. Ebben a környezetben eltávolodik a zsidóságtól. De jött a Dreyfuss per és ez döntő fordulatot jelent Herzl életében. Mint újságíró megjelent a tárgyalóteremben és a csöcselék ordítószóiból egy hang ütődött a füléhez. „Le a zsidókkal, Halál a zsidókra! Az ünnepeit német íróból az elnyomott, üldözött zsidó nép vezére lett és megszületett a Judenstadt a Zsidó állam. 1896-ban jelent meg ez a csodálatos könyv, melyben Herzl megmutatta a megoldást egy

szébb és jobb zsidó jövő útját, amely Cionba vezet. A zsidó kérdést csak maguk a zsidók oldhatják meg — mondta Herzl és a megoldás egy palesztinai zsidó állam megvalósulása lehet. És ha voltak is Herzl előtt még cionisták, mégis ő volt a cionizmus megteremtője. Ő töltötte meg tartalommal az Esmét, ő szabta meg a mozgalom irányát, ő hívta össze a kongresszust, ahol megalakították a Világszervezetet, melynek elnöke lett. Ekkor kezdte meg körútját a nagyhatalmaknál. Az oroszországi cionistákkal ellenkezésbe került, mert ezek a kolonizációt sürgették és Herzlnek fontosabb volt, hogy először a politikai autonómia legyen meg és ez Palesztinán kívül is elfogadta volna (Uganda terv). A hatodik cionista kongresszuson (Basel 1903) ezért árulónak bélyegezték a vezért. Herzl testileg és lelkileg megtörve, de megbocsátással a szívében hagyta el az első emelvényét. Elment a Cion-Cion gyűlésére és rábirta őket, hogy viszatérjenek a kongresszusra. A kongresszus záróbeszéde volt utolsó szava a nyilvánosság előtt. Az egész kongresszus megremegett, mikor esküre emelt kézzel kiáltotta: „Száradjon el jobbam, ha elfelejtelek Jeruzsálem!“

Betegem távozott a kongresszusról, de még elment a pápához és az olasz királyhoz a mozgalom érdekében.

Junius 3-án Badlechebe utazott feleségével. Julius 1-én beeg lett és július 4-én vasárnap di u 5 órakor — eltávozott a vezér az élők sorából. Julius 7-én temették el Bécsben és a sír tizezrek torkából, akik utolsó útjára kísérék, magasba tört Herzl utolsó esküje: „Im eskachéh Jerusolajim — tiskách jemin!“

Herzl Tivadar az első cionista kongresszusról

1897 augusztus 23.

Nos majd meglátjuk mit hoz a kongresszus. Ha az lesz az eredménye, hogy a politikai hatalmak mérlegelés alá veszik az ügyet és például a német császár magához hivat, akkor tovább dolgozom. Ha azonban a pénzes zsidók nem mutatnának érdeklődést és még ők sem támogatnának, visszavonulok. Ha a kongresszus fel ajánlaná nekem az elnöki tisztet, úgy erre az alkalomra feltétlenül elfogadom. De ha tovább is folytatom a mozgalmat, kongresszusi elnök nem akarok lenni még egyszer. A tény az, amit mindenki előtt elhallgatok, hogy egyelőre csak a snorek hadseregével rendelkezem... Ez a hadsereg is elég volna azonban, ha valami eredmény mutatkozna. Könnyen lehetne belőle reguláris sorkatonaság.

Basel, augusztus 27.

Kongresszusi napok! Mjútán megékezttem, azonnal felkerestem azt a helyiséget, amelyet Basel városa rendelkezésére bocsátott. Egy megürült szabóműhely. A cégtáblát le fogom takartatni egy kendővel. A termet is úgy fogom kiválasztani, hogy a tanácskozás ne legyen komikus. Dr Farbstein egy tingel-tangel lokált bérelt ki. Intézkedni fogok, hogy a breilit eltávolítsák, vagy pedig egy sokkal komolyabb termet bérelek ki.

Basel, augusztus 30 reggel.

A tegnapi nap történetét már nem írom meg. Írják meg mások. A legelőbben mélyen meg voltak hatva, én azonban tel-

jesen nyugodt voltam. Csak akkor érzékenyültem egy kicsit el, amikor az elnöki asztalra letették elébem a kongresszus első postáját és egy levelet találtam közte H-nsimtól. Rögtön az elnöki asztalról egy-egy kongresszusi levelezőlapot írtam szüleimnek, feleségemnek és külön-külön mindegyik gyermekemnek: Paulának, Hansnak és Trudának. Azt hiszem, ez az első gyerekkesség, amit két év óta a mozgalomban elkövettem.

Bécs, szeptember 3.

A legfontosabb napok tehát elmúltak. Kimerülten érkeztem vissza Baseltől és nem csináltam semmi feljegyzést magamnak. A kongresszust egy szóban foglalhatom össze — amit azonban nyilvánosan nem akarok kiejteni — és ez az: **Baselben megalapítottam a zsidó államot.** Ha ezt hangosan mondanám, általános kacagás felelné rá. Öt év múlva, de ötven év múlva mindenesetre be fogják látni ezt. Egy állam létrejötte elsősorban az akaratban jelentkezik. Egyetlen embernek az erős akaratja is elég. („Az állam én vagyok“ — XIV Lajos.) A terület csupán a reális alap, de az állam maga mindig elvont. Az egyházi állam terület nélkül is létezik, különben a pápa nem volt szuverén. Baselben tehát ezt az elvontat és legkevésbé láthatót alkottam meg. Alapjában véve gyerekes eszközökkel. Az embereket valamiféle állami hangu*tha lovalgaltam fokozatosan bele és rájuk szugetáltam azt az érzést, hogy egy nemzetgyűlést képeznek.

Herzl

Az egyik ott fekszik: Nebo hegyén. És az országot csak megpillantotta. A másik ottfekszik a döblingi temetőben. Még nem vittük haza. Olyan a mi történelmünk hogy tragédiái körbejárnak, Herzl és Moseh. És mire a tragédia visszaér, akkorána megsulyosodik tragikusságában. A Herzl fia... A döblingi sír felett véres játékok játszódnak. Ő meg még alszik. Az egyik ottfekszik Nebohnak hegyén és az országot csak megpillantotta. A másik ottfekszik a döblingi temetőben. Még mindig nem vittük haza. Pedig Gallileában és Judeában birkóznak a földdel. És Herzlé lesz az igazság... Egyszer majd eljárnak Gallileából is, Judeából is, hosszu sorban és masiroznak és haza viszik... És egyszer majd csak mesélni kez az éj, hihetetlen, szörnyű mesét arról, hogy az Álom már Igazság lett, de a vezér még mindig messzi, idegen föld mélyén álmódott. Az egyik ottfekszik Nebohnak hegyén, a másik ottfekszik a döblingi temetőben. Még nem vittük haza... ADLER HUBERT

Nordau Herzlről

A zsidó népből sok tehetség került ki, de ezek önzők, vagy töredékes tehetségek voltak. Volt egy Heine Henrikünk, de ő a szerelmet, a Rajnát és a Kavalári buszujárást énekelte meg, volt egy Jehuda Halévink, ám az ő zsidó sóvárgása a harmonikus lírában merült ki, egy Disraelink, de ő a brit imperializmust teremtette meg, egy Menasse ben Izraelink, kinek ideálja nem terjedt tovább amaz engedélynél, mely megnyitotta a zsidók előtt Angliát, egy Simsonunk, egy szüle lett elnökünk, ki azonban kitért, hogy Németország gyűlésein elnökölhessen, egy Mendelsohnunk, aki a nyugati civilizáció apostola volt, de az ő tana a zsidó hagyományok megvetése volt.

És kétezer év után először került ki a zsidók köréből egy olyan férfi, ki csodálatraméltóan európai és egyben lelkes zsidó is volt, akinek lelkében a haladás legradikálisabb ideáljai éltek és egyben kiváló történelmi érzéke volt, ki a zsidó ügy költője és államférfia, elnök, szónok, szervező, álmódzó és tettek embere volt. Ez volt Herzl Tivadar.

A vezér

A világ négyarkában elszórva élt egy nép, mely nem tudta, hogy van országa és volt egy ország, mely nem tudta, hogy van népe. Mindkettő megvolt és nem tudott egymásról, a nép elkorcsosult, elfelejtette nyelvét, elvesztette erejét. Az ország elpusztult, sivár lett, kövek borították egykor virágzó földjét. És ez az elszört, üldözött nép várta a Messiást, aki megváltása öt-Kétezer éven át türelemmel küzdött ez a nép, hogy egy gyermeknek adjon életet, kinek meleg érző lelkében akaratát váljon népének kétezerösvény vágya és kinek kezében megvalósuljon egy évezredek álom. És így szolt Izrael Istene ehhez a sápadtarcu, feketeszemű gyermekhez:

„Erigy hirdesd a népednek, hogy nemsokára csodákat művelek érte.“
És a gyermekből ifju lett, az ifjúból férfi is hirdette, hogy mit üzent általa népének, Izrael Istene. Vezéreték leszek, kövessetek engem, mert visszaviszlek oda ahonnan jöttetek. De tövises volt az út, amely oda vezetett, a nép fáradt és gyenge — nem értette meg a vezért. De ő küzdött tovább népéért, népével, szívőbe ezernyi nyíl furdódt. testét megkínozta a nehéz út. De nem volt megállás. Szívőben volt népének évezredek fájdalma, mely nem hagyta nyugodni se testét se lelkét. Földözta önmagát népe boldogságáért. És mikor a sebek már túl mélyek voltak, elvázott a vezér. És ez a vezér átment népének ereibe és új erőt adott neki. A Haza épül, az üldözött nép hazatér, Nyugodj nyugalomban Vezér!
Abrahám Masa.

A ZSIDÓ ASSZONYT kiadja az erdélyi WIZO temesvári központja, Piata Asanesti 4.

A ZSIDÓ GYERMEK

Irma Singer (Dagania)

És mert úgy akarjuk, a mese valósággá válik

Tamusz! Országunk legmelegebb hónapja. Tamusz napjain az ég gözölgő éregolyóhoz hasonlóan löveli sugarait reánk. A legforróbb munka-hónapja. Az aratás, eséplés ideje. Tamusz napjain a megért vetések a sarló vágása alatt hangtalanul hullnak a földre, Megbékélve a gazdag nyár ajándékaképpen...

A forró tamusz napok munkájának központja a szériü.

A távolból a nap sugarában sárga szalmahegyek bukkanak elő a sűrű porfellegből és hallani a cséplőgép egyenletes bugását... Közlebről pedig emberek sürgése-forgása látszik, szénakazlak ragyognak a napban. A lovak szaporán jönnek-mennek, Trap! trap! trap! trap!

Mindenki a maga helyén van és a nagy, éhes gépet eteti; a már elhalványodott vörös cséplőgép, mely lázas gyorsasággal nyeli a buzakévéket, kiesélpelve emitt, a magot, amott pedig a szalmát dobja ki torkából...

Galil sok-sok hegye már leégett és kopár, de a völgy áldásdusan és termékenyen terül el. A mezőn nagy veteményes kertek zöldelnek, mesterséges öntözés alatt könnyen kiállva az égő nap tüzeit és zöldel és hajt a vetés és egész éven át termést ad.

A sovány földből zöldelő ligeteket és dusan hajtó szőlőket varázsolnak elő.

Trak! trak! trak! szól egyre a gép. Nincs helye most a gondolkodásnak.

A munka ritmusa mindenkit magával ragad és ezzel a dallal együtt kell dalolni. Ott jön már a hosszú Árje, magasan megrakott szekéren, a feje alig látszik a kékűl és mint magas toronyból, hallsz vig éneke.

Uj tkarmány kell a mindent elnyelő gépnek...

Az izzadság-verejték görbe vonalakban fut le a homlokáról, arra sincs idő, hogy egymást megpillantsuk, mert trak! trak! trak! szól a gép egyre. Egy éles sipszó és a gőzgép megáll. Szinte ijesztő esend keletkezik. A meggömbült háfak nyújtózkodnak egyet, a vasvillák a szalmába hánnyva, vidám szemek pillantása vonul végig a napsugaras völgyön és fel-frissülnek a Kinereth-tó két vizében.

Az ember valósággal érzi a munka lüktető pulzusát. Aztán egy vándorlás indul meg az agyagkorsóhoz, amely a Jordán vizét kínálja frissítő gyanánt. Körbe telepszünk a korszó körül és az sorba jár... És aki nem izzadt forró Tamusz napon, nem is érezheti a hűvös ital jótékony hatását! Chaim letörli kezével homlokáról izzadságát és kérdi: „hány szekérrel cséplünk?” Dániel már tudja pontosan a számát, anélkül, hogy utána gondolna válaszul Chaimnak: „tizenhárom szekér, éppen kétszer annyi, mint tegnap ilyenkor.”

Channa a felmelegedett cséplőgép oldalához támaszkodva, társai feje felett a Kinereth tó felé, a dombra tekint, melyet „Gal Herzl”-nek (Herzl dombnak) neveznek és esendesen, szomorúság nélkül így szól: „Holnap Tamusz 20 van!”

Igen, holnap Herzl halálának évfordulója. De ez nem kelt szomorúságot bennünk, hisz számunkra ő csak örömet adott.

És Benjámín, a legfiatalabb gyerek, aki 6 év előtt jött Oroszországból, előre jön pihentéből és beszélni kezd:

— Még nem is olyan régen, hét év előtt, a mi kis orosz városunkban azt hittük, hogy mese. Gyertyát gyújtottunk és gyászbeszédet tartottunk ezen a napon. De alig hittünk egy ujjáéledő Erec-Jiszráélben. És bizony mondom nektek barátaim, hogy a mese napról-napra színesebb és gazdagabb lesz a valóságban és ha Herzl hirtelen közénk jönne ismét, ő maga is csak azt mondaná: „Ti akartátok és a mese meglevenedett...”

Benjámín elhallgat. És mi mindannyian, sokat jelentően egymásra nézünk. Mi is elhallgatunk, de mindenikünk lelkében felgyul a fénye Herzl emlékezetének. Nem gyöngén pislogó halotti fény, hanem az élet nagy fáklyája gyullad lángra szívünkben, a munka és az erő fáklyája és tudjuk, hogy minden eltel

munkanapon élő és öntudatlan emlékezés arra a férfira, akinek hajthatatlan akarta és olthatatlan sóvárgása mutatta nekünk az utat az ország felé...

Ujból sipol a gőzgép. Mindenki a he-

A Herzl-erdő fái susogják a megvalósuló élet meséjét

Irta: MORDECHAJ AVI-SHAUL (Jeruzsálem)

Fut a vonat, rohan lefelé Jeruzsálem hegyeiről. Szikla, pusztulás, sivatag. Hol vannak a keleti mesék álmódzó képeiben megjelenő olajmalmok? Itt kellett lenniük, itt vannak a romjaik. Itt vannak ezek a sziklából kifakadt apró fákak és hajtások — benn, mélyen a hegyek gyomrában bizonyára hatalmas gyökerek rejtezködnék, — itt a sziklák között csak elcsönkult, elpusztított emlékek gyöngé, törékeny hajtásai kapaszkodnak.

Arva emlékei a buja, viruló, pompázó multnak! Fekete kecskék rágnák le ezeket is évről-évre, vagy vándor beduinok égetnek belőlük szentet.

Itt vagyunk Szorék völgyében Szorék patakja — bibliai emlékek igéző multja: itt történt az ókori rettenthetetlen, dambéli nazaréns hős Simonnal, hogy tragikusán „szeretett egy asszonyt Szorék patakján és neve Delila”.

Gyönyörű völgy. Termékeny humusz, istenáldotta anyaföld — évezredek gonoszsága és ostobasága, évezredek sötét lelketlensége sem tudta teljesen kiszívni életnedveit.

Ez az a föld, melyet vérről öntöztek hőseink. Ez az a föld, melynek Istenéért mentek harcra ennek a furcsa tizparancsos népek bátor fiai. Ez az a föld, melytől gonosz ellenségei mindig csak vettek — és melynek sohasem adtak. Se vért, se könnyet, se szívet, se akaratot. Ez az a drága anya, melyen idegen hódítók oly sok ezer erőszakának nyoma maradt.

Két hegy áll szemben egymással. Oh, nem csak itten áll szemben a két hegy. Mint itt, úgy Kirjat Anavimban, úgy Kineretben, úgy Nagingadban, úgy

lyére siet és ez a nap, ez a forró tamuszi nap, kettőzött munkával ér véget. És érezzük minden idegszálunkban és szívünk minden lüktetésével, az ő csodálatos szavát: „És mindez mégsem mese!”

...És amikor a halovány hold Charan hegye fölé emelkedik és rávetíti fényét a hegyekre, egynémelyikünk az ezüstösen csillogó tó fekete partján sétál, lelkeszemei előtt megjelenik, egy fekete szakállas férfi szelleme, aki egyszer az elmúlt évek valamelyikén minket idevezetett, ide a hegyek és völgyek közé, ahol halljuk a hangját tisztán és reményteljesen: „Igen, ha akarjátok nem mese!”

— Már késő.
— Mikor fognak oda is ültetni?
— Talán nemsokrára.
— Szóljunk a chalucoknak, hogy csináljanak oda is erdőt.
— Honnan tudod, hogy a chalucok csinálták az erdőt?
— Mert ott fenn a hegyen piros tetejű ház van.

Már benn vagyunk az eukaliptus erdőben. Mindössze 6—8 éves. Olyan buja, mint egy őserdő. Van egy rövidebb ut is a kvuca felé, de én szándékosan erre megyek. Miért is ne élvezném ezt a gyönyörűséget. Nem nagy erdő, — de erdő. Nem öreg, — de erdő. Nem gyümölcsös, — de erdő. Erdő Erec Jiszráélben, az új hazában. Tovább megyünk. Itt vannak a kvuca házai. Munkából hazatérő chalucok invitálnak! mennék be pihenni.

— Dehogyan megyek, amíg mindent nem láttam, nem megyek be a házba!
Az egyik chavér velem jön.

— Itt van az olajfa liget. Hétszáz dunamon van ültetve. A háboruban kikapustult igen sok fa, mert nem volt, aki törődjön velük, nem volt, aki művelje, ápolja a fiatal esemeteket. A török katonák is sokat pusztítottak akkor. Az arab szomszédok sem kímélték bennünket.

Emitt ciprus ligetet ültettünk. Ez a Kazuarinaliget amint látod, egészen fiatal; csupa új esemete. De 4—5 év mulva gyönyörű kis erdő lesz. Most csak tülleveleket ültettünk. Ez az egész hegyoldal ilyen szép lesz, mint itt a kvuca körül.

Szomju áhitattal, mohón iszom a szavait. Egy faszor elején fehér tábla van kiszögezve, ezzel a felirással:

„JÁAR HERZL”

— Van-e méltóbb emléke a nagy álmódónak?

A kvuca ebédőjében vacsorához ültünk. Babfőzelék, olajbogyó, kenyér. Olajbogyó — a Keren Kajemet olaj faligetéből. Ugy eszem, mint egy áldozati vacsorát.

Odakünn telavivi vendégyerekek hancuroznak. Boldog danájuk szent zoltárként hangzik. A feltámadás zoltára. Oh, milyen jó itt.

Az erdő fái mesét susognak. Jövő élet meséjét.

— Abbá, van-e ott az erdőben „dov”?

Mikor lesz?
— Mire felnősz, Saul, s itt minden hegyen erdők lesznek, akkor tán eljönnek a medvék is.

— Amot miért nincsenek fák?
— Rossz emberek kivágták.

— Miért nem mondd nekik, hogy nem szabad?

— Szerettek, oh Vezér, szívem minden dobbanásával, józan eszemmel, rajongó lelkeimmel. Köszönöm hogy által egy Eszmet, mely sok boldog órát adott nekem, s hogy megvalósítottad néped álmát, az üldözött vad megtalálja nyugodt otthonát.

Mi megbántottunk, mert nem értettünk meg, hogy nekünk adsz hazát, szívünk a ghetóban elkorcsosult, nem értettük, hogy érzékeny lelked szeretetet kíván.

De Te szerettél minket egész sziveddel s nekem fáj hogy megbántottak; de én még kicsi vagyok s nem tudom leróni irántad hálámat. De nagy leszek, nevémet ismerni fogják sokan

s akkor mindent oda adok, hogy álmod megvalósuljon. Hogy a mese többé ne legyen mese s hogy fával tele legyen a Jáár Herzl. Most még csak egy pórszem vagyok, de szent esküvel fogadom, miként te egykor:

„Nem feledlek soha Jeruzsálem s ha igen, száradjon le jobbkarom!”

WEINBERGER MAGDA

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kitűnő író a ma asszonyának és vezető korunknak legizibb problémáit tárgyalja regényében. Ara csak 32-lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Felhívjuk a kereskedők és fogyasztók figyelmét arra,

hogy őrizkedjenek összetéveszténi a Haifából importált kitűnő „SHEMEN-MENORAH”-szappant más gyártmányú utánzattal, amely a „KASHER” felirást is utánozza.

A valódi SHEMEN-szappan felülmúlhatatlan minőségét lehetetlen utánozni, minthogy e szappan a haifai SHEMEN-gyár speciális receptje szerint kizárólag növényi olajokból készül.

A fogyasztók ügyeljenek a vásárlásnál és kérjenek kizárólag „SHEMEN-MENORAH”-szappant, amelynek Romániában is bejegyzett védjegye a következő:

Kérjük a fogyasztókat, hogy közöljék velünk ama kereskedő nevét, aki ha „SHEMEN-MENORAH”-szappant kérnek, utánzatot akar helyette kiszolgáltatni, hogy tisztességtelen verseny miatt ellene az eljárást megindíthassuk.

Agenció R.T.

A haifai SHEMEN-szappan vezérképviselője

UJ KELET *Legújabb hírek*

„Ha nem kiméljük a munkásokat, mind a négyezret lekaszálhattuk volna” — mondja a katonai ügyész

Izgalmas jelenetek között folyik a grivicai munkáspár tárgyalása. Lehet-e egy védő egyidejűleg a vád tanúja is?

Bucuresti-Bukarest, július 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A második hadtest hadbírósa ma délelőtt folytatta a grivicai műhelymunkássztrájk perének tárgyalását. A védők között megjelent Pompiliu Ioanitescu nemzeti-parasztpárti képviselő, volt pénzügyi alminiszter is, ami a védők körében nagy vihart váltott ki. Lisette Gheorghiu ügyvédő kérte az elnököt, hogy ne engedje meg, hogy Pompiliu Ioanitescu egyidejűleg mint védő és mint a vád tanúja szerepeljen.

Hotineanu király ügyész: En azt hiszem, hogy Ioanitescu szerepelhet mint védő is és mint a vád tanúja is.

Pompiliu Ioanitescu: Ott voltam a helyszínen, midőn az összeütközés történt, tehát szerepelhetek egy is mint védő, egy is mint a vád tanúja egyesekkel szemben. Azt hiszem egyébként, hogy ezek a viták csak ártalmára lehetnek a munkásoknak.

Hotineanu ügyész (a védők egyrészeire mutatva.) Mit bánják ők a munkásokat. **Schraer védő:** Legyen Ioanitescu először tanú s azután kezdje meg védői tevékenységét.

Az ügyvédek között erre a kijelentésre nagy zaj támad.

Szünjék meg a cirkusz
Hotineanu: Kérem az elnök urat, intézkedjék, hogy ez a cirkusz szünjék meg. Megállapítom, hogy az ügyvédek, ahelyett, hogy védenék a 115 szerencsétlent, akik között ártatlanok is vannak, egymást vádolják.

Philp ezredes, elnök: A hadbírósa úgy dönt, hogy Ioanitescu csak tizenkét kliensének védőjeként szerepelhet.

Ezután megkezdte a hadbírósa Bogotói kolozsvári sztrájkban is szerepelt munkásvezér, a per egyik fővádlottjának kihallgatását. A vádlott elmondja, hogy a különböző redukálások után 50-60 százalékkal csökkent le a munkások fizetése, ami havi 2500-3000 lej között váltakozott.

Elnök: Athanasiu műhelyigazgató miért dobta ki állásából Doncea vádlottat?

Bogotói: Nemesak őt dobták ki.
Elnök: Hogy viselkedett Doncea Athanasiuval szemben?

Bogotói: Nem válaszolhatok erre, hiszen én is munkás vagyok, akár csak ő. Valószínű, hogy Doncea emelkedettebb hangon beszélt, mire Athanasiu megharagudott.

Bogotói ezután elmondja, hogy február 2-án reggel 9 órakor az összes műhelymunkások összegyűltek a vagonjavító műhelyben.

Elnök: Maga is tartott beszédet?

Bogotói: Igen. Szakadatlanul köztűnik voltam és azt tanácsoltam, hogy küldött-seget menesszünk a közlekedésügyi miniszterhez.

Elnök: A sztrájk kitörése napján is beszélt?

Bogotói: Igen. Két órakor érkeztem a műhelybe és azonnal felszóltam, kérve a munkásokat, hogy hagyják el a műhelyt és ne ellenszegüljenek a hatóságoknak. Bizonyíthatom, hogy a munkások erre azt kiáltották felém: áruló! Munkásörjáratok alakultak, amelyek őrizték a műhelyt, ügyeltek arra, hogy senki ne távozzék el. Negyreszük elaludt, ughogy hajnali öt órakor, midőn a katonai ügyész szétoszlásra szólított fel, legnagyobb részt álmukból ébredtek és azt sem tudták, mit csináljanak.

Miért volt szükség a munkáspatrulokra

Elnök: Ki szervezte meg a munkáspatrulokat?

Bogotói: En. Azért volt szükség rájuk, hogy megakadályozzuk a műhely felgyújtását. Az éjszaka nyugodtan telt el. Reggel, midőn a hatóságok elrendelték a műhely kiürítését, a munkások lázadóni

kezdték. A munkások nem löttek a katonákra. Nem is voltak felfegyverkezve. Ha löttek volna, a műhely bejáratánál álló csendőröknek el kellett volna esniök. Nem hallottam a távozásra való felszólítást.

Hotineanu: Midőn felszóltattam a munkásokat, revolverlövések fogadtak.
Egy védő: Miért nem nyomozták ki, hogy ki lött?

Hotineanu: Egy munkás valamilyen homokbucka tetejéről állandóan lövöldözött. Ezt lelőtték a katonák.

Bogotói: A felszólítás után öt pernyi gondolkodási időt kaptunk. A munkások nem tudták mitevők legyenek, ide-oda szaladgáltak.

Stancia védő: Gondolja katonai ügyész ur, hogy öt perc elegendő arra, hogy egy hateraz főből álló tömeg meggondoljon valamit?

Hotineanu: Nem lehetett várni tovább. A munkások folyton löttek és vasdarabokkal dobáltak a karhatalomra. En magam csodálkoztam azon, hogy a katonák nem röpösztöztak, hanem fegyelmelzetten, türelmesen álltak helyükön.

Ghelasin védő: Öt perc nem volt elegendő arra, hogy a munkások visszavonuljanak.

Hotineanu: Azért maradtak helyükön, mert Bogotói kitértásra buzdította őket.

Bogotói: En mindössze tizenhárom embert szerveztem meg a műhelyek védelmére.

Hotineanu: Hány ember állt a kapunál, midőn a kiürítés elrendeltük?

Racu vádlott: En megmondhatnám, de félek... Vagy ötszázan lehetünk és a műhelyekben másik három ezer.

Niculescu védő: Volt a karhatalomnak parancsa arra, hogy löjjen?

Hotineanu: Nem volt szükségem semmilyen parancsra, miután provokáltak bennünket. Először a levegőbe löttünk. Ha nem jártunk volna el tapintatosan és nem sajnáltuk volna a munkásokat, úgy négyezer halot maradt volna a műhelyekben, mert a géppuskák lekaszálták volna őket.

Bogotói kijelenti végül, hogy az ellene felhozott vádak közül több teljesen alaptalan.

Temesváron elfogtak egy szovjetkurirt, aki a fogdában felakasztotta magát

A rendőrség cáfolja a hírt, mintha az öngyilkos kurirt megkínózták volna

Timisoara-Temesvár, július 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A temesvári rendőrség letartóztatott egy Engel Móríc nevű, Nemes József néven szereplő egyént, akit a bukaresti és a jasi rendőrség is körözött. Engelnél megtalálták a kolozsvári, aradi, dévai, petrozsényi, resicai és aninai kommunista centrumokra vonatkozó levelezést. Engel a G.P.U. szolgálatában állott.

Ma reggel a letartóztatott kommunista futárt a rendőrségi fogdában holtan találták meg. Ingujjával akasztotta fel magát az ajtókilincsre. A bukaresti Adeverul szerint a temesvári rendőrség cáfolja azt a hírt, mintha Engel halálát különbözőbb torturák idézték volna elő. Ma kellett volna Engel utmutatása mellett házkutatást tartani a temesvári kommunisák otthonában.

„Eddig nem tudtuk, honnan veszi a pénzt a Vasgárda az agitációra”

A kormánylap éles támadása a Vasgárda ellen. Kilenc vasgárdistát elítéltek Giurgiuban

Bucuresti-Bukarest, július 22. (Az Uj Kelet tud.) A kormány hivatalos lapja rendkívül éles hangon emlékezik meg arról a leleplezésről, amelyet a Vasgárda propagandaszervei a rasinarij pénzhamisító banda elfogatásával kapcsolatosan tettek a brassói és szebeni rendőrhatalóságok. „Ez a leleplezés — írja a Dreptatea — valóban szenzációs. Véres kegyetlenséggel mutatja be ugyanis azoknak züllöttségét és erkölcsi ruganyosságát, akik regenerálni akarják a tulságosan naiv és új hitét kereső tömegeket. Az utóbbi időkben gyakran jelentek meg hírek arról, hogy az ország különböző részein pénzhamisító bandákat leleplezték a rendőrség. Am ezen, a büntetőtörvénykönyvvel hadilábon álló inflációs intézetek életrel való vezetőiről sohasem derült ki, hogy rendezettebb társadalmi pozícióban lettek volna. Rasinariiban nem kockázó cigányok, vagy könnyű kereset után futó büntetettelölésűek a hősök, hanem maga a brassói Vasgárda vezetője. A rasinari eset éppen ezért igen súlyos és élénk fényt vett azokra a for-

rásokra, amelyekből ezek a kalandorok táplálkoznak, akár mint verekedők, akár pedig, mint mártírok. Eppen e lap hasábjain kérdeztük csodálkozva és kíváncsian: honnan van pénzüik ezeknek az uraknak? Valljuk meg őszintén, nem vártuk, hogy a válasz ennyire promt módon és ennyire megdöbbentően jöjjön éppen — Rasinarijról!”

Bucuresti-Bukarest, július 22. (Az Uj Kelet tud.) A giurgiui törvényszék tegnap tárgyalta a kilenc vasgárdista diák bűnperét, akiket tiltott uniformis viselés miatt tartóztattak le a sziguranca közegei. Az elfogott diákok egyike-másika az udvariassági formákat meghaladó módon tiltakozott a letartóztatás ellen, mire valamennyien bíróság elé kerültek. A törvényszék Cordon Miah, Marius Guran, Bostina Vasile és Spanux Jordache diákokat hatóság-sértés miatt tiznap, Istrate Gheorghe, Niculescu Gheorghe, Mitoi Vasile, Puiu Traian és Cluceanu Ion diákokat pedig törvénytelen uniformisviselés miatt hétnapi fogságra ítélte.

Az ottawai egyezmény felmondásával fenyegette meg Anglia a dominiumokat

London július 22. A jövő hét folyamán fontos gazdasági vonatkozású tárgyalások kezdődnek a dominionok delegátusaival. A lapok értesülései szerint az angol kormány az ottawai egyezmény revíziójával fogja megfenyegetni a dominionok kormányait, tekintettel arra, hogy vállalt kötelezettségeinek nem tett eleget.

sőt új ipari behozatali vámokat emeltek és semmiben sem igyekeztek növelni az Angliából származó ipari exportot. Angliai agrár körök ezzel szemben rámutatnak arra, hogy a dominionok mezőgazdasági áruinak nyújtott vámkedvezményeik még jobban kimélyítették az angliai mezőgazdaság válságát.

és azt hangoztatják, hogy nincs sok értelme egyoldalú áldozatok viselésének, ha ugyanakkor az ipari munkanélküliséget nem lehet jelentősen lecsökkenteni a dominionok piacainak teljes megnyitása révén. Ha nem sikerül a dominionok kormányait a szerződésnek megfelelő magatartásra bírni, Anglia kénytelen lesz proklamálni az ottawai egyezmény érvényen kívül helyezését.

Uj közigazgatási törvény készül, amely megszünteti a vármegyei prefektusokat

Bucuresti-Bukarest, július 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az 1929 nyarán megszavazott nagy közigazgatási reform különböző módosításokon esett alig négy év leforgása alatt keresztül. A kormány most egy új módosító javaslatot készít elő, amelynek tervezete már meg is van szerkesztve. A javaslatot Vaida miniszterelnök átnézte és kibővítette, úgy, hogy az megfelel a miniszterelnök közigazgatási elgondolásainak.

A módosító javaslat alapvető újítása az, hogy a vármegyei prefektusi tisztseget megszüntetik. Ehelyett tizennégy kerületi vezetőt neveznek ki, akik a prefektusi elnevezést viselik és akiket rangban az alminiszterrel tesz egyenrangúvá a tervezet. A javaslat az ősi szesszióban kerül a parlament elé. Beterjesztése előtt a kormány be fogja mutatni az összes pártvezéreknek és közigazgatási szakértőknek.

Az UJ KELET olcsó könyvei

Smedley: Magányos asszony	147 Lei
Patenotre: Pénz	87 Lei
Juhász: Hősök, tudósok, emberek	147 Lei
Molnár Ferenc: Harmonia	54 Lei
Sigríd Undset: Koszoru	144 Lei
Schalom Asch: Moszkva	168 Lei
Schalom Asch: Pétervár	168 Lei
Marai: Csutora	117 Lei
Galsworthy: Vagyon urai	70 Lei
Galsworthy: Biró előtt	75 Lei
Babits Mihály: Gólyakalifa (kötve)	57 Lei
Karínthy: Hasmütét	72 Lei
Juhász: Japán	36 Lei
Juhász: Olaszország	36 Lei
Pap: Megszabadították a haláltól	87 Lei
Adanov: Thermidor 9.	90 Lei
Aldanov: Összeesküvés	90 Lei
Aldanov: Ördög hidja	90 Lei
Pateologue: Három diplomata	54 Lei
Bedel: Jerome szerelme északon	20 Lei

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Oluj-Kolozsvár, Strada Baros L. Pop (v. Brassai u.) 13. Telefon: 9-74.

Taxa post plătite in No. 224.713
da Baron I
Telefon: 9
Havonta 12
évre 600, e
földre: Hav
félèvre 6, e
detések díj
KELET" a
zsidóság eg
keink után
rás megjel

Hát mégis

Zsidó?
Hát mégis
Nem akar
szén biletet
azért viseli
mely őset, a
nak hívták.
Mikor az
szerkesztőség
iramából,
Az újság
szencziót je
Hiszen sze
18 millió ne
vedett zsidó
vedés.
Sok zsidó
hallatára: bá
De a poln
szuggesztiv
nük.
Hitlernek
Kikeresztelke
Es ez a ki
tet alkotott,
vénybe, zsid
tott le!
Elhíhető ez
Hiszen ana
voltak zsidók
elhagyták va
duitak, ming
Volt sok il
valószínűtlen.
De Hitler.
Isten a me
juk, hogy eze
telesnek látsz
hetően, meggy
A zsidók f
jobban.

A tanácsot
A világgaz
ja befejezésé
A keresztül
a világra, ne
meg voltak s
gylyben.
Kores, terh
látszik, lelki
már semmifé
életben tartan
szimbólikus t
gondoskodni.
Elhatározta
fulladt konfer
„állandó taná
nek az lesz a
dasági helyze
adjon a vilá
jainak arra ne
ni az annyisz
érdekeben.

Világgazdas
többé, de van
— világgazd
ruházott állan
Hogy enne
nem kell küld
Aminthogy
a napsugarak
képpen a jóm
adhatnak taná
zatilag tanács
A világgazd
tesítésére hiva
épp olyan sze
fog bírni, min
cia, amíg ide
nem derült.
Az állandó
összeülnek ese
rere, borozgat
ügy, a beeste
konferencia de
dig fognak eg
míg végül a s
fog sikkadni
inkább volna
El fog sikk
boldogság, a